

DWNE URZĄDZENIA DO WYTOPU ŻELAZA

Dymarka – dawny piec hutniczy, w którym przez redukcję tlenkowych rud żelaza za pomocą węgla drzewnego otrzymywano żelazo w postaci gąbczastej, zawierającej żużel.

Żelazo nadające się do wyrobu narzędzi, broni itp. uzyskiwano przez usunięcie z łupki żużla na drodze wielokrotnego przekuwania. Tzw. proces dymarkowy znany był od bardzo dawna (w Europie od ok. II w. p.n.e., na ziemiach polskich od ok. I w. n.e.).

W początkowym okresie dymarki były wyłożone gliną zagłębieniami w ziemi (tzw. ogniska dymarskie), później piecami jednorazowego użytku, częściowo zagłębionymi w ziemi; po zakończeniu procesu część nadziemna była niszczona, część zagłębioną wraz z żużlem pozostawiano

Fryszarka - funkcjonujący w XIX w. *piec* w którym surówka wielkopiecowa przerabiana była na stal. Nazwa ta zwykle obejmowała zabudowanie, w którym znajdowało się jedno lub kilka ognisk fryszerkich, miechy oraz młoty napędzane kołami wodnymi. Proces fryszerki polegał na świeżeniu surówki, czyli oczyszczaniu jej z domieszek poprzez ich utlenienie. W ognisku fryszerkim następowało utlenienie zawartego w surówce węgla, krzemu oraz manganu.

Pierwsze fryszerki z wyglądu przypominały dymarki. W późniejszym okresie miały kształt skrzyni, która wyłożona była płytami z lanego żelaza. Po bokach umieszczone były dysze, którymi doprowadzano powietrze. Jako paliwo używany był wyłącznie węgiel drzewny, którym częściowo napełniano skrzynię przed rozpoczęciem procesu. Po rozpaleniu ognia, do skrzyni dostarczano powietrze. Proces trwał około 2 godzin.

Wydajność jednej fryszerki wynosiła zwykle ok. 500 kg żelaza zgrzewnego na dobę.

ODDZIAŁ ZAKŁADOWY PTTK

"HUTA ANDRZEJ"

W ZAWADZKIEM

REGULAMIN

41 ZŁOT

ŚLADAMI DAWNEGO
HUTNICTWA

„REGOŁOWIEC 2022”

ZAWADZKIE 14.05.2022

Regulamin 41 Zlotu Śladami Dawnego Hutnictwa

„Regolowiec 2022„

organizowanego dnia 14 maja 2022 r. przez Oddział Zakładowy PTTK „Huta Andrzej” w Zawadzkim przy wsparciu:

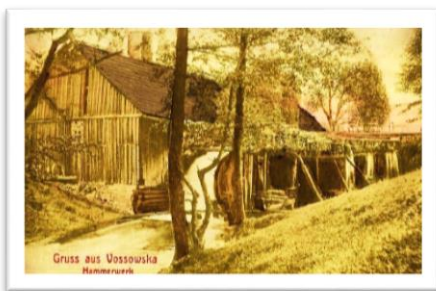
Starostwa Powiatowego w Strzelcach Opolskich,
Urzędu Miejskiego w Zawadzkim, Urzędu Miasta i Gminy Kolonowskie,
BiCeK w Kolonowskim, BiK Zawadzkie
Wójta Gminy Jemielnica, Nadleśnictwa Zawadzkie,
Spółki Izostal Kolonowskie, Banku Spółdzielczego,
Spółdzielni Mieszkaniowej „Hutnik”, Księgarni p. Zientek w Zawadzkim.
Lokalnej Grupa Działania „Kraina Dinozaurów”

❖ CELE ZLOTU

- ❖ Propagowanie hasła PTTK na rok 2022 „*Kolej na PTTK*”
- ❖ *Uczczenie 60 LECIA Powstania miasta Zawadzkie.*
- ❖ Propagowanie hasła PTTK „*Turystyka łączy Pokolenia*”
- ❖ Zapoznanie z historią regionu, dawnego hutnictwa i osadnictwa w dorzeczu Małej Panwi.
- ❖ Zapoznanie z walorami przyrodniczymi lasów Nadleśnictwa Zawadzkie.
- ❖ Poszanowanie przyrody i środowiska.
- ❖ Doskonalenie umiejętności poruszania się po drogach publicznych zgodnie z zasadami Przepisów Ruchu Drogowego.
- ❖ Umacnianie więzi turystycznych wśród mieszkańców sąsiadujących gmin.
- ❖ Popularyzacja turystyki rowerowej i pieszej.
- ❖ Podnoszenie kwalifikacji turystycznych.

turystyka
łączy pokolenia

POCZĄTKI HUTNICTWA I OSADNICTWA NA TERENIE OBECNEGO MIASTA ZAWADZKIEGO

Wzrost zapotrzebowania na żelazo sztabowe w lata dwudziestych XIX wieku spowodowało potrzebę budowy nowych hut. Jako ostatnia na terenie strzelecko - lublinieckim powstała huta (1836). Zlokalizowano ją w centrum renardowskiego hutnictwa na lewym brzegu rzeki Mała Panew. Założycielem huty był hrabia Andrzej Renard, a jego pełnomocnikiem i pierwszym administratorem Franciszek Zawadzki. Od tego nazwiska Zakład oraz miejscowość przy nim powstała przyjęła swoją nazwę. Zakład w chwili powstania stanowił dużą hutę fryszerską z 4 zdwojonymi kominami i 8 piecami fryszerskimi wraz z 4 młotami odrzutowymi i dmuchawami skrzyniowymi. W roku 1841 wybudowano tu nowoczesną pudłownię, a w 1843 r. walcownię prętów i profili drobnych. W roku 1856 w Hucie pracowały: pudłownia z 8 podwójnymi i 7 piecami grzewczymi, młoty parowe 1,7; 2; 4 tonowe, walcownia łup walcownia prętów i walcownia profili drobnych wraz z tokarnią, warsztatem kowalskim i ślusarskim oraz w bliskiej odległości od walcowni - 8 fryszerek. Hutę zmodernizowano w 1857 r. Zwiększono liczbę pieców pudlarskich (do 25), pieców zgrzewnych (do 10), przy zachowaniu dotychczasowej ilości pieców fryszerskich. Program produkcyjny huty w tym okresie obejmował kęsiska, szyny i inne profile walcowane oraz żelazo na pilniki, noże, stal resorową itp. Wyroby huty prezentowano na wystawie przemysłowej we Wrocławiu (1857) oraz na wystawach w Paryżu i w Londynie (1860). Oceniano, iż jakość wyrobów nie była gorsza od wyrobów angielskich. Huta wielkością produkcji należała do większych na terenie Górnego Śląska. W roku 1926 koncern "OBERBEDARF" połączył się z koncernem "OBEREISEN" tworząc nowy koncern pod nazwą "Zjednoczone Górnos Śląskie Huty" w skrócie zwany "OBERHÜTTEN". W skład nowopowstałego koncernu weszła i nasza huta. W grudniu 1934 roku uruchomiono w hucie nowoczesną ciągarnię prętów, zaś w 1935 roku oddział warsztat obróbki oraz narzędziownię. Nowy program produkcyjny huty stanowiły wyroby walcowane, odkuwki matrycowane, materiały dla kolei polowych i przemysłowych, wagony i rozjazdy kolejowe, pręty ciągnięte, części maszyn oraz narzędzia różnego rodzaju.

KUŹNICE MAŁOPANEWSKIE

Walenty Roździeński; *Officina Ferraria, 1612.*

/fragment z poematu „Z dziejów hutnictwa żelaza na Górnym Śląsku”/
W poemacie tym autor stwierdza, że (k.E4v/17-18):

**Wszakóż w księstwie opolskim nad te wszystkie szląskie
Kuźnice najślawniejsze już są małopaneWSKIE co są na tej rzece.**

Trasa kolarska Nr 3 – Jemielnica

8:00 start: (boisko szkoły podstawowej),
 8:15- 10:30 przejazd na trasie: Jemielnica (plac szkoły podstawowej)– Dambina– Łaziska–
Białe Ługi (czerwoną ścieżką rowerową Nr 18) – w prawo, następnie w lewo drogą leśną
 (bez szlaku) - Pod Jesionem- Zamek Kąty- dalej szlakiem Nr 163 i 18 (niebieskim/
 czerwonym) do Kolonowskiego (Kowolowskie - Wyrki)- dalej szlakiem czerwonym Nr 18/ ul.
Siewna/, następnie szlakiem żółtym Nr 27/ ul. 1- go Maja/ do przejazdu kolejowego. Dalej
 szlakiem zielonym Nr 19 i niebieskim Nr 163, ul. Ks. Czerwionki do drogi Ozimek -
Zawadzkie , przejście przez drogę i dalej tymi szlakami ul. Haraszowska oraz drogą leśną
 do Huty Brzniczka i Huty Regolowiec. - Droga powrotna wg ustaleń opiekunów.

Trasa kolarska Nr 4 – Strzelce Opolskie Trasa kolarska Nr 4 (ok. 29 km)

7:30 start: Strzelce Opolskie (parking przy PSP Nr 7),
 7:30- 10:50 przejazd na trasie: parking „rondo” - ul. Sosnowa-ul. ul. Matejki- Gąsiorowice
 - Piotrówka – Łaziska (leśniczówka – krótki postój)-szlakiem żółtym przez las – dalej w prawo
 szlakiem nieoznakowanym – dalej w lewo do Zameczku Kąty - kładka pieszo-rowerowa na
 MP (krótki postój)-dalej niebieskim, wzdłuż prawego brzegu Małej Panwi do drogi asfaltowej
Zawadzkie – Kolonowskie – przejazd przez w/w drogę, dalej w lewo w kierunku
Kolonowskiego – po stu metrach w prawo przez las utwardzoną drogą leśną do
 polany Regolowiec.
 Droga powrotna wg ustaleń kierownika grupy/ trasy.

Meta Regolowiec:

- 11.20 -12.10 - posiłek turystyczny
- 12.10 -13.40 - konkursy:
 - a) wiedzy krajoznawczej i turystycznej oraz historii regionu i hutnictwa w dorzeczu Małej Panwi,
 - b) konkurs wiedzy przyrodniczej (Nadleśnictwo),
 - c) konkursy sprawnościowe – kolarski tor przeszkód, rzuty do celu i inne,
- 13.40 – 14.50 - podsumowanie imprezy, wręczenie nagród i dyplomów,
- 14.50 – 15.00 - zakończenie imprezy.

Uwaga! Organizator zastrzega sobie prawo zmiany programu i terminu rajdu.
 Życzymy przyjemnej wędrowki po pięknej Dolinie Małej Panwi

KADRA ZŁOTU:

Kol. Alfred	Feliks	- Kierownik Złotu	
kol. <u>Zdzisław</u>	<u>Andrzejewski</u>	- <u>Z – ca Kier. Złotu</u>	
kol. <u>Jerzy</u>	<u>Czech</u>	- <u>Kwatermistrz</u>	
kol. <u>Krystyna</u>	<u>Brzezina</u>	- <u>-//-</u>	
kol. <u>Renata</u>	<u>Czech</u>	- <u>Sekretariat</u>	
kol. <u>Aleksandra</u>	<u>Labus–Gałuszka</u>	- <u>-//-</u>	
kol. <u>Stanisław</u>	<u>Kiełek</u>	- <u>Kier. rajdu kolarskiego trasy I z gminy Zawadzkie</u>	
kol. <u>Jerzy</u>	<u>Spallek</u>	- <u>-//-</u>	
kol. <u>Piotr</u>	<u>Jendruś</u>	- <u>-//-</u>	trasy II z gminy <u>Kolonowskie</u>
kol. <u>Beata</u>	<u>Jendruś</u>	- <u>-//-</u>	
kol. <u>Gizela</u>	<u>Zientek</u>	- <u>-//-</u>	trasy III z gminy <u>Jemielnica</u>
kol. <u>Bogusław</u>	<u>Barłóg</u>	- <u>-//-</u>	trasy IV ze <u>Strzelce Opolskich</u>
kol. <u>Tomasz</u>	<u>Swoboda</u>	- <u>Kier trasy pieszej</u>	

Odpowiedzialni za konkursy:

Kol. <u>Edward</u>	<u>Dziedzic</u>	<u>OZ/PTTK</u>
kol. <u>Józef</u>	<u>Jagoda</u>	<u>-//-</u>
kol. <u>Jerzy</u>	<u>Lackert</u>	<u>-//-</u>
kol. <u>Ryszard</u>	<u>Lis</u>	<u>-//-</u>
kol. <u>Henryk</u> -	<u>Gwóźdź</u>	<u>-//-</u>
kol. <u>Piotr</u>	<u>Światała</u>	<u>-//-</u>
kol. <u>Ireneusz</u>	<u>Ludwig</u>	<u>-//-</u>
kol. <u>Maria</u>	<u>Andrzejewska</u>	- <u>TPL Koło „Dolina Małej Panwi”</u>
kol. <u>Agnieszka</u>	<u>Jamrozik</u>	- <u>Nadleśnictwo Zawadzkie, TPL</u>

UCZESTNICTWO:

1. W Zlocie mogą uczestniczyć wszyscy chętni zgłoszeni przez zakłady pracy, szkoły, organizacje społeczne oraz osoby indywidualne.
2. W rywalizacji Złotowej biorą udział drużyny stanowiące minimum 8 osób.
3. Młodzież szkolna może brać udział wyłącznie pod opieką **wychowawców** wyznaczonych przez dyrekcję szkoły, inne grupy pod opieką kierownika drużyny.
4. Uczestnicy spoza szkół i niebędący członkiem PTTK **ubezpieczają się w własnym zakresie**. Członkowie PTTK ubezpieczeni są po opłaceniu składki za bieżący rok.
5. Po zakończeniu imprezy grupy wracają do miejsca zamieszkania pod opieką swych opiekunów.
6. Zgłoszenia przyjmuje Oddział Zakładowy PTTK **do dnia 10.05.2022 r.**
7. W przypadku udziału młodzieży szkolnej zgłoszenia potwierdza dyrekcja szkoły.

Równocześnie ze zgłoszeniem należy dokonać wpłaty wpisowego w wysokości :

15,00 zł członkowie PTTK

20,00 zł pozostali uczestnicy

8. Na zgłoszeniach należy podać wybraną trasę kolarską lub pieszą.

OBOWIĄZKI UCZESTNIKA :

1. Przestrzeganie przepisów przeciwpożarowych i ruchu drogowego.
2. Udzielanie w razie potrzeby pierwszej pomocy koleżeńskiej.
3. Przestrzeganie Regulaminu Złotu, dyscypliny i punktualności.
4. Przestrzeganie Karty Turysty
5. Bezwzględne przestrzeganie zasad Ochrony Przyrody.
8. Posiadanie dużego zapasu dobrego humoru.
9. Przestrzeganie Kodeksu Drogowego.

UCZESTNICY ZŁOTU OTRZYMUJĄ:

- znaczek okolicznościowy,
- dyplomy i puchary dla drużyn,
- możliwość doskonalenia umiejętności poruszania się po drogach publicznych zgodnie z zasadami Przepisów Ruchu Drogowego,
- nagrody i dyplomy za miejsca w konkursach,
- odcisk pieczęci okolicznościowej,
- zaliczenie punktów do OTP, MOK, KOT, TP (Turysta Przyrodnik), RKOT (Regionalna Kolarska Odznaka Turystyczna), Oddziałowej Odznaki Kolarskiej, Regionalnej Odznaki – TPDMP (Turysta Przyrodnik „Doliny Małej Panwi”),
- posiłek turystyczny.

PROGRAM RAJDU:

7:20 – 9:00 Start grup z poszczególnych miejscowości wg ustaleń

7:20 – 11:20 Przejazd na trasach oznakowanych Doliny Małej Panwi do mety.

Rajd pieszy:

Trasa Nr 1 – Zawadzkie

8:30 (Plac Hutnika k.BiK) 8:45- 11:10 przejście na trasie : Huta Andrzej- Zawadzkie (kościół Św. Rodziny)- stadion- przejście szosy Strzelce Opolskie – Dobrodzień- most na Małej Panwi– Kocia Góra (215 m) – Stawy Pluderskie (ścieżka rowerowa niebieska Nr 163) do drogi leśnej Pludry Kolonowskie i dalej bez znaków – mostek na rzece Brzynczce- Huta Brzynczka – (ścieżka rowerowa zielona/ niebieska) – nowa wieża obserwacyjna – Huta Regolowiec.

Rajd kolarski:

Trasa kolarska Nr 1 - Zawadzkie

Start Plac przed dworcem PKP w Zawadzkim – ul. Kolejowa – przejazd kolejowy - czarnym szlakiem rowerowym Nr 166 do drogi na Nowe Łąki dalej do szosy Zawadzkie- Strzelce Op. (przejście pieszo), dalej drogą leśną do szlaku czerwonego Nr 18 (Białe Ługi) szlakiem czerwonym ok. 0,5 km. i w prawo drogą leśną Wyślejską do drogi Cegielskiej i do Leśniczówki Jażwin dalej szlakiem niebieskim Nr 163 do Kowolowskiego (Wyrki) ul. Siewną i dalej szlakiem Nr 18 czerwonym) do Kolonowskiego następnie szlakiem żółtym Nr 27/ ul. 1-go Maja – most na Małej Panwi i w prawo ul. Kościuszki do drogi Ozimek - Zawadzkie przejście przez drogę i dalej szlakiem zielonym Nr 19 i niebieskim Nr 163, ul. Haraszowską oraz drogą leśną do Huty Brzynczka i Huty Regolowiec. Droga powrotna wg ustaleń opiekunów.

Trasa kolarska Nr 2 – Kolonowskie (Fosowskie)

8:00 start: Fosowskie (boisko szkoły podstawowej),

8:15- 11:00 przejazd na trasie: Fosowskie – Staniszcze Wielkie - Kolonowskie, do drogi Ozimek- Zawadzkie (ul. Opolska), przejście przez drogę – następnie ul. Haraszowską i ul. Słoneczną do drogi leśnej Kolonowskie (Haraszowskie) – Pludry (Drogą Pluderską) – dalej zieloną trasą rowerową Nr 19- Staw Pluderski Nr 5 – zieloną trasą rowerową Nr 19 i ścieżką leśną - do Stawu Pluderskiego Nr 2 - drogą leśną do Pluder – Drogą Pluderską - - Huta Regolowiec.

Powrót : (ok. 10 km) Regolowiec - Drogą Pluderską – Haraszowskie (Kolonowskie) – Kolonowskie (centrum) - Fosowskie.

E-mail: pttkzawadzkie@op.pl

Biuro OZ/PTTK

47-120 ZAWADZKIE

Ul. Dworcowa 3a

(Kinoteatr BiK)

**TURYSTO PRZESTRZEGAJ ZASAD I ZALECEN OBOWIĄZUJĄCYCH
NA IMPREZACH TURYSTYCZNYCH**